

**Emocionālās inteliģences, līderības,
komunikatīvās un organizatoriskās
kompetences savstarpējā
saistība jauniešu vecumā**

Daugavpils 10. vidusskolas psiholoģe
psiholoģijas maģistre Irēna Kampāne

Pagājušais, 2017./2018.mācību gads, Daugavpils 10.vidusskolas 11.a klases skolniecei Viktorijai Ļahovskai bija saspringta darba pilns, interesants un veiksmīgs. Paralēli ikdienas mācību pienākumiem Viktorija nopietni pievērsās zinātniski pētnieciskā darba rakstīšanai psiholoģijas sekcijā. Darba temats “**Emocionālās inteliģences, līderības, komunikatīvās un organizatoriskās kompetences savstarpējā saistība jauniešu vecumā**”. Pētījuma hipotēze, mērķis un uzdevumi tika apspriesti un izvirzīti jau 10.klasē. Viktoriju atbalstīja, iedrošināja, virzīja psiholoģijas maģistre Irēna Kampāne un pedagoģijas maģistre Nataļja Rimoviča.

Skolas zinātniski pētniecisko darbu konferencē Viktorija prata pārliecinoši izstāstīt par savu pētījumu, iepazīstināt ar secinājumiem, pierādīt darba nozīmīgumu, un tika izvirzīta darba aizstāvēšanai Latgales reģiona skolēnu zinātniski pētniecisko darbu konferencē. Šajā konferencē Viktorijas darbs un darba prezentācija tika atzinīgi novērtēta, kopsummā iegūti 93 punkti, izcīnīta 1. pakāpe. Viktorija piedalījās arī Latvijas skolēnu 42. zinātniski pētniecisko darbu konferencē Rīgā. Kaut arī Rīgā godalgota vieta netika iegūta, tā bija lieliska pieredze pārvarēt savu nedrošības sajūtu, uzstāties publiski, būt starp labākajiem šajā jomā.

Piedāvāju ieskatīties, ko Viktorija pētīja savā darbā.

Psihologi ir pētījuši veiksmīgu un bagātu līderu prasmes. Izrādās, ka IQ nespēlē galveno lomu, daudz vairāk to ietekmē prasme efektīvi mijiedarboties ar citiem, uztvert citu emocijas kā svarīgus signālus, motivēt sevi un citus, pozitīvi ietekmēt cilvēkus un situāciju kopumā, savaldīt savas emocijas.

Tradicionālajā intelekta un IQ līmeņa izpratnē šo aspektu nebija, tāpēc tika iekļauts jauns jēdziens – emocionālā inteliģence (EQ). Emocionālā inteliģence ir spēja adekvāti sajust, uztvert, saprast, izpaust, kontrolēt emocijas, kā arī spēja līdzsvarot emocionālo prātu (jūtas) ar loģisko prātu (domāšanu).

Šodien visi piekrīt apgalvojumam, ka sekmīgam cilvēkam ir labi attīstīta emocionālā inteliģence. D. Goulmans uzskata, ka 80% panākumu cilvēka dzīvē ir atkarīgi no viņa emocionālās inteliģences (Goulmens D., 2001). Emocionālā inteliģence – ir viena no nozīmīgākajiem faktoriem sekmīgai darbībai tādos aspektos, kuri ir saistīti ar starppersoniskām attiecībām. Ne tikai Latvijā, bet arī citviet pasaulē pašlaik mainās izpratne par to, kādas zināšanas un prasmes būs nepieciešamas nākotnes sabiedrībā. Tāpēc skolām jātiecas piedāvāt jauniešiem tādu mācīšanās pieredzi, kuras rezultāts būtu kompetence: spēja lietot zināšanas, prasmes un iemaņas, kas balstītas vērtībās, risinot problēmas mainīgajās reālās dzīves situācijās. Daudzi jaunieši sapņo kļūt par līderi, tāpēc viņiem daudz jāstrādā, jāmācās un jācenšas, lai sasniegtu labu rezultātu.

Pētījuma grupā (40 jaunieši) galvenokārt izpaužas vidējs emocionālās inteliģences līmenis un zems līderības, organizatoriskās, komunikatīvās kompetences līmenis. 5 jauniešiem ir augsts emocionālās inteliģences līmenis, kā arī līderības, komunikatīvās un organizatoriskās kompetences līmenis.

Cilvēka kompetence ir atkarīga no emocionālās inteliģences. Jo augstāks emocionālās inteliģences līmenis, jo augstāks ir līderības, komunikatīvās un organizatoriskās kompetences līmenis.

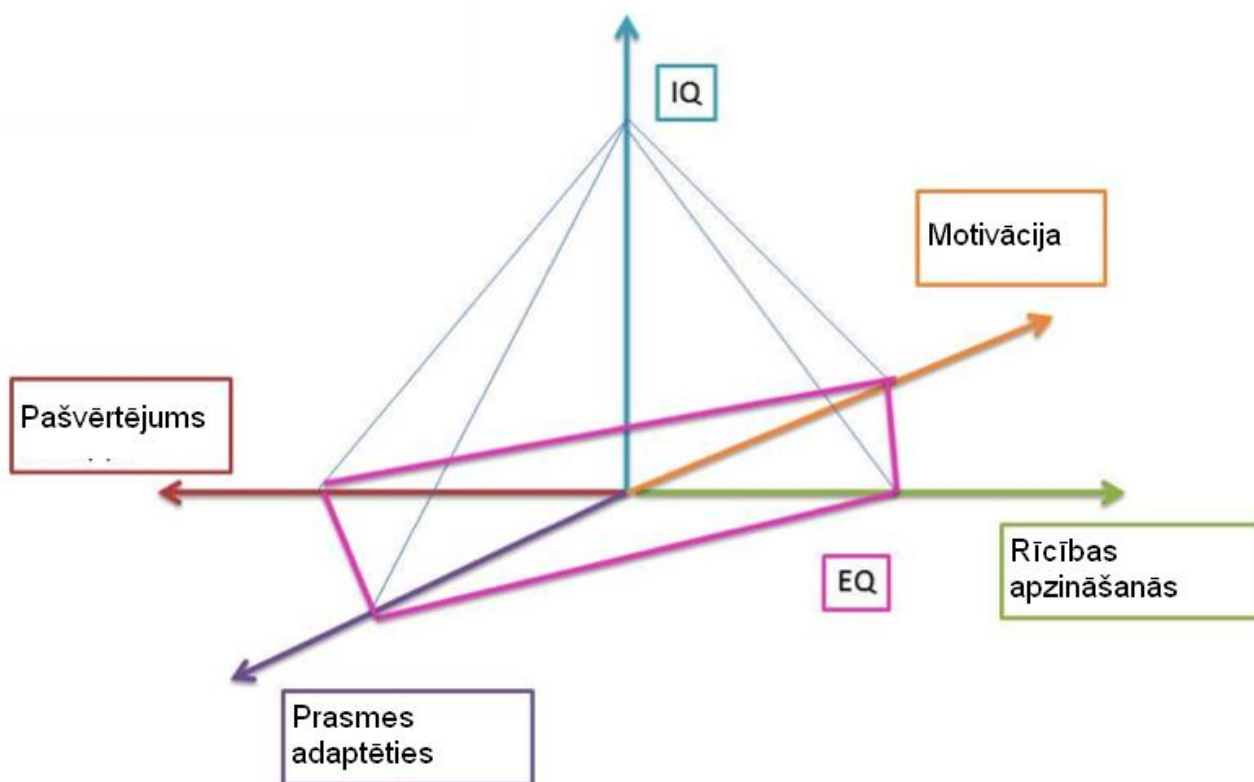
Ja cilvēkam ir zems emocionālās inteliģences līmenis, viņam nevar būt ļoti augsts citu kompetenču līmenis.

Mūsdienās cilvēkiem jāpievērš uzmanība emocionālai inteliģencei, jo daudzi uzskata, ka šī inteliģence ir bezjēdzīga un neko neietekmē, taču patiesībā, ja cilvēks nevar saprast savas emocijas, kontrolēt sevi dažādās situācijās vai mierīgi sarunāties ar citiem, tad viņam ir problēmas ar emocionālo inteliģenci. Jauniešiem jau tagad jādomā par savu nākotni, tāpēc tiem, kam ir zems emocionālās inteliģences līmenis, tas ir jāattīsta.

Mijiedarbība ar informāciju, ar sevi un apkārtējo pasauli tiek veidota atkarībā no emocionālās inteliģences komponentu attīstības pakāpes: rīcības apzināšanās, pašvērtējuma, motivācijas, prasmes adaptēties. Šie komponenti nav nemainīgi un var attīstīties:

- **rīcības apzināšanās** var attīstīt, apzinoties savas domas un emocijas, savu ķermeni un uzvedību;
- **pašvērtējumu** var attīstīt, pozitīvi uztverot pasauli un ar prasmi pieņemt lēmumus, kā arī ar pieņemšanu un pārliecību (cilvēka spēja neatkarīgi no ārējās ietekmes un novērtējuma patstāvīgi regulēt savu uzvedību un būt par to atbildīgam);
- **motivāciju** var paaugstināt, izmantojot vēlmi pašrealizēties, kā arī atklājot jauno, nosakot mērķus, objektīvi pārdzīvojot neveiksmes;
- **prasmi adaptēties** var attīstīt, jūtot līdzīgu citai personai (empātija), vadot savu stresu, pieņemot lēmumus, attīstot starppersonu attiecību prasmes.

Jāpievērš uzmanība tam, ka emocionālā inteliģence nepastāv atsevišķi no intelekta. Pēdējo trīsdesmit gadu laikā zinātne ir ievērojami progresējusi, pētot emocionālās un intelektuālās jomas (IQ un EQ) mijiedarbību no smadzeņu darbības, psiholoģijas un biznesa viedokļa.

Šis modelis ir neatņemama personības profila intelektuālā un emocionālā sastāvdaļa. Saskaņā ar šo modeli emocionālā intelekta EQ ir īpatnējs personības piramīdas pamats koordinātu sistēmā. Šīs sistēmas vektori ir EQ vadītāji, tie veido dažādas uzvedības stratēģijas dažādās dzīves jomās:

rīcības apzināšanās ir "filozofu stratēģija";

pašvērtējums - "zvaigžņu stratēģija";

motivācija - "varoņu stratēģija";

prasmes adaptēties - "vadītāju stratēģija".

Kad emocionālās inteliģences vektors ir saistīts ar IQ izlūkošanas vektoru, tiek veidota "veidotāju stratēģija" - stratēģija, kas ir būtiska visās dzīves jomās un vēl jo vairāk biznesā. Tā ir "radītāju stratēģija", kas ļauj izprast cilvēka potenciālu, kā rezultātā viņš sasniedz augstāko pašrealizācijas līmeni. Jo lielāks šīs piramīdas apjoms (pateicoties EQ komponentu un IQ attīstībai), jo lielākas iespējas personai ietekmēt viņa dzīvi, citu cilvēku dzīvi un pasauli kopumā. Šodienas pasaulē jebkuram vadītājam un uzņēmējam ir jābūt radītājam, lai radītu ne tikai produktu vai pakalpojumu, bet gan labāko produktu, labāko servisu, labāko iesaisti. Un tas ir gandrīz neiespējami bez spējas pārvaldīt savas emocijas.